

Дијагностика на пазарот на труд во општина Свети Николе

Во општина Свети Николе се присутни недостиг од квалификувана работна сила и дефицитарен јаз за занимањата со средни и со ниски вештини. На секој побаран работник со основно образование за Вардарскиот регион, општина Свети Николе располага со 0,38 невработени лица. Во одредена мера ова се должи и на тоа што учеството на општината во вкупниот регион, според број на жители, е релативно мало, само 12 проценти. Во општина Свети Николе доминира дефицитарен јаз, што укажува на недостиг од квалификувана работна сила, особено изразен за занимањата со ниски и со средни вештини. Кај лицата со високи вештини, суфицитарен јаз со драстично поголема понуда од побарувачка постои кај занимањето правни и општествени стручњаци и стручњаци од областа на културата. Образовните институции во општина Свети Николе имаат умерен потенцијал да го адресираат јазот кај дефицитарните занимања. Истовремено, потребна е внимателност во натамошното продуцирање кадри што го продлабочуваат суфицитарниот јаз. Потребен е поголем напор за надминување на проблемот со недостиг од работна сила.

Бриф за политиките

Овој бриф за политиките препорачува да се преземат конкретни акции за намалување на јазовите меѓу образованието и занимањето на пазарот на труд во општина Свети Николе преку:

- Квалификација на невработените лица без занимање во општи работници (во соработка со АВРСМ)
- Активација на работоспособните пасивни баратели на работа преку кампања за активирање на пасивните баратели за работа
- Продуцирање профили од центрите за доквалификација и за преквалификација од Вардарскиот регион за занимањето за кое постои најголема побарувачка: шивач, продавач, бравар, заварувач
- Засилување на соработката меѓу средното стручно училиште „Кочо Рацин“ и соодветните компании во општината
- Реосмислување за програмите / насоките и за вештините што ги нуди здобиената диплома, во согласност со потребните занимања на пазарот на труд на општина Свети Николе и според потребните вештини (на пример, вештини поврзани со СТЕМ-науките, аналитички вештини, критичко размислување и слично)
- Советување за кариера и насочување на младите во изборот на занимањето, базирано на потребите на пазарот на труд

ЦЕЛ

Целта на овој бриф е да направи дијагностика на пазарот на труд во општина Свети Николе и да понуди конкретни препораки за подобрување на состојбата на пазарот на труд на локалното население и за намалување на хоризонталните и вертикалните јазови.

ВОВЕД

Општина Свети Николе е четврта општина по големина во Вардарскиот регион, со 17.853¹ жители, и зафаќа 12 проценти од вкупниот број жители во Вардарскиот регион. Во моментот, пазарот на труд во Вардарскиот регион е поволен; регионот има трета по ред² стапка на невработеност, стапка на вработеност и на активност во споредба со другите седум региони.

Во 2019 година стапката на невработеност на популацијата од 15 години и повеќе е 10,8 проценти (12 проценти за жени и 9,9 проценти за мажи), стапката на вработеност е 55,2 проценти, и стапката на активност 61,8 проценти. Сепак, поволниот тренд не се одразува врз просечната бруто-плата, која е умерена и изнесува 31.078 денари. Со тоа, Вардарскиот регион е четврт (во средина) по ред според просечна плата (Регионите во Република Северна Македонија, ДЗС, 2020 година). Регионот се карактеризира со поволни климатски услови, особено карактеристични за производство на винова лоза, па оттука овој регион е препознатлив по концентрацијата на винарски визби. Во овој регион има и значајни наоѓалишта на фероникел, кој се експлоатира и се преработува.

¹Процени на населението на 31. 12. 2015 год., (НТЕС 3-2007 година), Скопје.

²По Југоисточниот регион (невработеност 6,3 проценти) и Источниот регион (невработеност 7,8 проценти)

МЕТОДОЛОГИЈА И ПОДАТОЦИ

Методологијата се состои од дескриптивна анализа на:

- Понудата на пазарот на труд, преку анализа на невработените активни баратели на работа во општина Свети Николе
- Побарувачката на пазарот на труд, преку анализа на очекувани вработувања според занимања и степен на потребно знаење
- Потенцијал за продуцирање кадри, преку анализа на образовните институции во општината и
- Јаз меѓу понудата и побарувачката, по занимање и по образование

Користени се административни податоци за: невработени лица, според различни карактеристики од Центарот за вработување на општина Свети Николе; анкета за очекувани побарувања од Агенцијата за вработување; податоци за образовни насоки и број на ученици / студенти според години од образовните институции во општина Свети Николе.

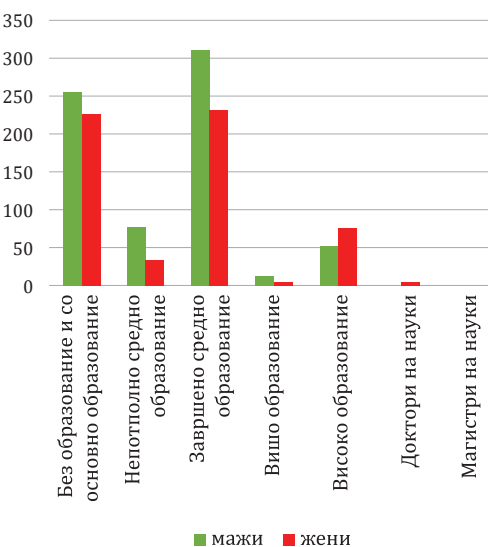
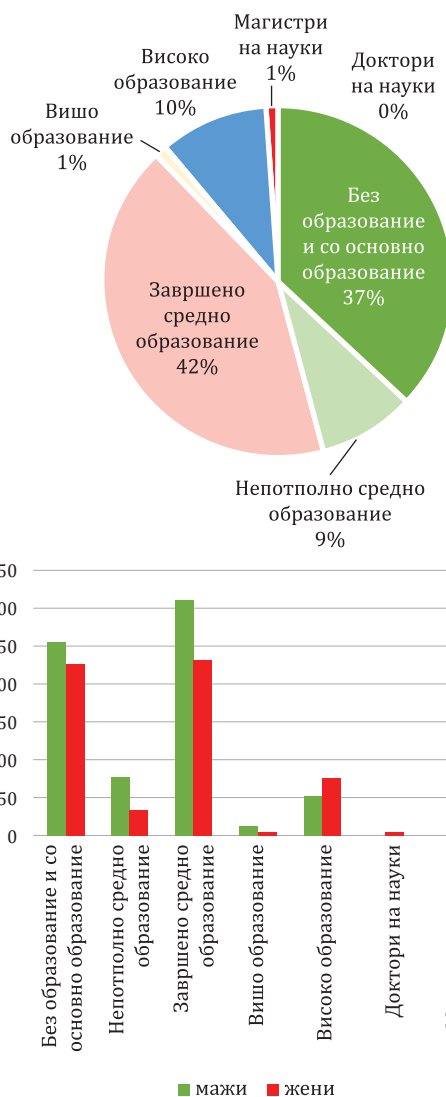
Недостиг на оваа анализа е што е недостапен податок за вработени лица и за работоспособно население на ниво на општина и оттука анализата е направена преку апсолутни бројки, а не преку стапки, во мера во која е возможно. Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија регистрира вработени лица според договорот за вработување, што може да не ја одразува најпрецизната состојба поради потенцијално двојно регистрирање. Прецизна бројка за бројот на вработени може да се добие од Фондот за здравствено осигурување, но дезагрегиран податок се води на ниво на регионални единици (вкупно 30) и не соодветствува со општинското ниво. Државниот завод за статистика не продуцира податок за стапка на вработеност, невработеност и за активност на ниво на општина.

СТРУКТУРА НА ПАЗАР НА ТРУД

Понуда

Од регистрираните невработени лица што активно барале работа во општина Свети Николе во 2020 година, 44 проценти се жени и 55 проценти се мажи. Од аспект на образование, речиси еднаква застапеност има на лицата без основно и со основно образование (37 проценти) и со завршено средно образование (42 процента). Лицата со најмалку високо образование се застапени со 12 проценти (графикон 1).

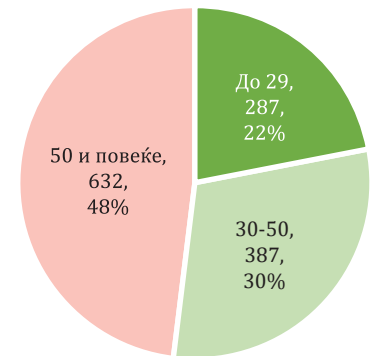
Графикон 1: Невработени лица во општина Свети Николе според степенот

Извор: Агенција за вработување на Република Северна Македонија

Најголем дел од невработените се на возраст од 50 години и повеќе (48 проценти). Потоа се невработени од 30 до 50 години (30 проценти) и најмалку се кај младите до 29 години (22 проценти) (графикон 2).

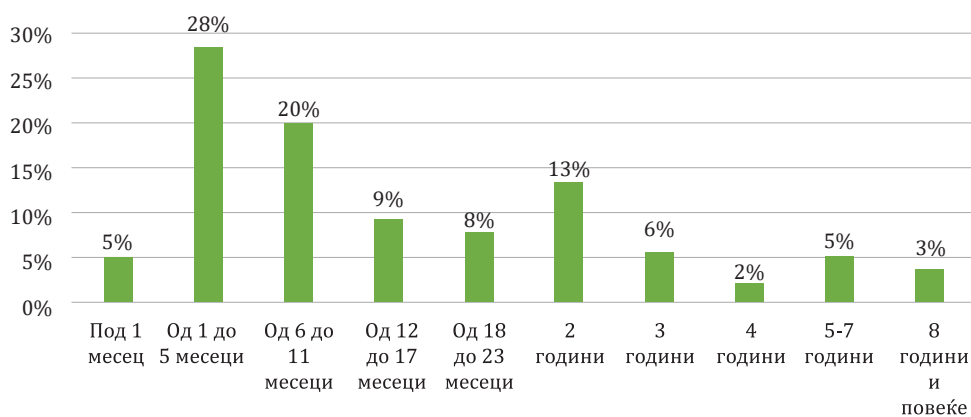
Графикон 2: Структура на невработени според возраст

Извор: Агенција за вработување на Република Северна Македонија

53 проценти од невработените чекаат вработување до една година, од кои најголем дел од еден до пет месеци (графикон 3). Веројатно индивидуалните карактеристики на оваа група невработени (степен на образование, образовен профил, возраст) се посоодветни до побарувачката на пазарот на труд, во споредба со невработените што чекаат за вработување повеќе од една година. За оваа група има изгледи на фрикциска невработеност, која може да се објасни со потребниот период на транзиција од образование кон вработување, приспособување на резервациската плата, времето потребно за аплицирање за работа и процесот на регрутирање до вработување и слично. Иако ваквата структура изгледа охрабрувачка, 29 проценти од невработените чекаат за вработување повеќе од две години, што упатува на веројатност за структурна невработеност.

Графикон 3: Невработени за општина Свети Николе според времето на чекање

Извор: Агенција за вработување на Република Северна Македонија

Освен невработените активни баратели на работа, значаен контингент во општина Свети Николе се и лицата регистрирани како пасивни баратели на работа. Според Агенцијата за вработување, оваа категорија има 1.052 лица, што е 80 проценти од вкупниот број активни баратели. Една половина (51 процент) се со завршено средно образование, 41 процент се со основно образование (32 проценти), и со нецелосно средно образование (девет проценти). Истовремено, само седум проценти од оваа група лица се со завршено високо образование. Причините за пасивно барање работа може да се од различна природа: лицата изгубиле надеж дека АВРСМ ќе им помогне да најдат работа, но притоа останале подготвени да прифатат работа надвор од државниот систем на посредување; имале повремени, привремена или хонорарна работа, неформална работа; како и лица што, евентуално, не биле присутни во државата; поради што ваквите подгрупи ги немало ниту во регистрираната вработеност ниту во активните баратели на работа при АВРСМ.

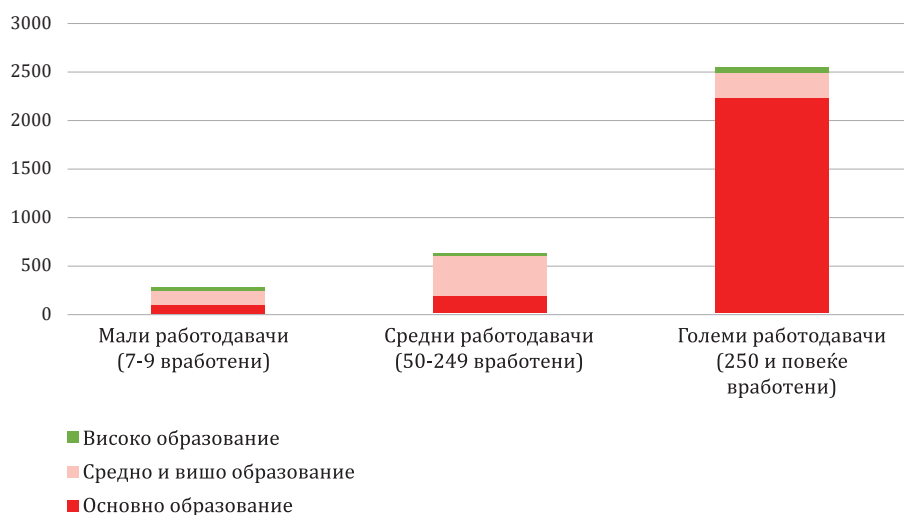
Побарувачка

Според регионалната анкета за побарувачка за 2020 година, вкупната побарувачка за Вардарскиот регион изнесува 3.447 работно место, што претставува 160 проценти повеќе од невработената работна сила во општина Свети Николе. Тоа упатува

на тоа дека има недостиг од работници, но, исто така, ова може да е резултат на релативно малото учество на општината во вкупниот регион.

Графикон 4 прави преглед на побарувачката за работни места според образование и според големина на компанија. Се очекува 74 проценти од празните работни места да бидат генерирани од големи работодавци, дополнителни 18 проценти од средните компании и само осум проценти од малите работодавци. Тоа може да ја објасни и структурата на работодавците во Вардарскиот регион, каде што најголеми работодавци се големите компании, а локациски регионот е атрактивен и за странските инвеститори. Од аспект на потребата според образование, доминира потребата за работници

Графикон 4: Побарувачка по образование и големина на компанија

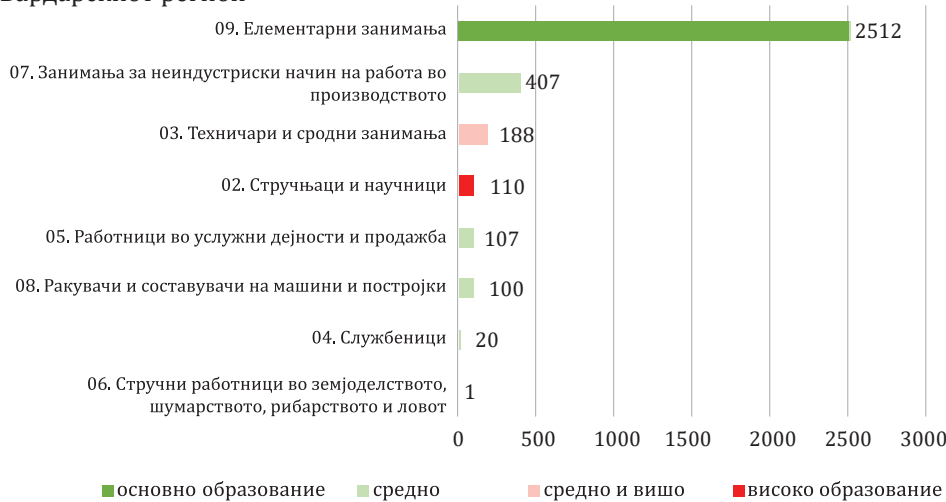

Извор: Агенција за вработување на Република Северна Македонија

со основно образование (73 проценти) и со средно образование (24 проценти).

Доколку ја вкрстиме побарувачката според образование и занимање (НКЗ-ISCO 08) (графикон 5), ќе забележиме дека целата побарувачка за работници со завршено основно образование е од групата елементарни занимања (доминантно за општ работник, потоа работник за едноставни работи, нераспределен на друго место; полјоделски работник; работник за едноставни работи на производствена линија). Побарувачката за работници со средно образование е похетерогена од аспект на занимања. 11 проценти од вкупната побарувачката за работници и 64 проценти од побарувачката за работници со средно образование е за неиндустриски начин на работа во производство и вклучуваат: шивач, бравар, заварувач, други работници за неиндустриски начин на работа во производството, електричар за одржување, месар, автомеханичар и слично. Следни се занимања за работници во услужни занимања и вклучуваат: келнер, продавач, готвач и слични занимања. Сите барани работници со високо образование се во занимањето стручњаци и научници. Од нив, 20 проценти се однесува на машински инженер и 18 проценти за инженер за индустриска логистика.

Графикон 5: Побарувачка по занимање и образование образование за Вардарскиот регион

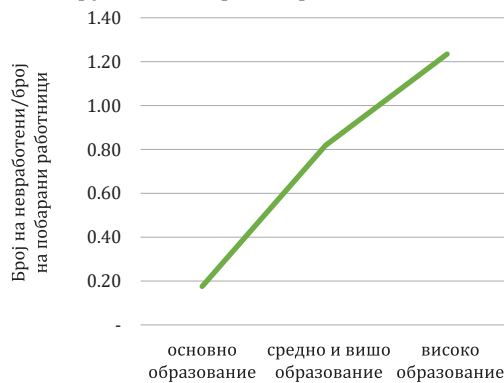

Извор: АВРСМ, регионална анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот во РСМ за 2020 година³

Јаз на пазарот на труд според образование и занимање

Јазот на пазарот на труд во општина Свети Николе се идентификува со соодносот на понудата и на побарувачката на работници земајќи го предвид нивото на образование и занимањето. Графикон 6 го прикажува бројот на понудени работници (што сакаат да работат) на секое побарано работно место, според степенот на образование. Резултатите покажаа дека општина Свети Николе може да пополни 38 проценти од вкупната побарувачка на работници за Вардарскиот регион. За разлика од другите општини каде што, вообичаено, за едно барано работно место има повеќе од едно невработено лице, во општина Свети Николе ситуацијата е обратна и понудата е помала од побарувачката. Тоа во одредена мера се должи и на тоа што учеството на општината во вкупниот регион според број на жители е релативно мало, само 12 проценти. Оттука, на секој побаран работник со основно образование од компаниите за Вардарскиот регион, општина Свети Николе има 0,2 невработени лица, за средно и за вишо образование постои несоодветна споредба и соодносот е 0,83, а за високо соодносот е 1,3.

Графикон 6: Јаз во понуда и побарувачка според образование

Извор: Агенција за вработување на Република Северна Македонија, 2020

Подетална слика за јазот на пазарот на труд се добива со вкрстување на бараните занимања на пазарот на труд со понудените профили на невработени активни баратели на работа.

Табела 1 прави дијагностика на јазот на пазарот на труд според бараните занимања и профилот на невработени активни баратели на работа за општина Свети Николе. Јазот може да се анализира според степенот на образование во рамки на едно занимање (хоризонтално), и вертикално, за различни занимања. Јазот каде што понудата е поголема од побарувачка е означен со црвени нијанси (интензивно црвена – драстичен јаз, бледа црвена - умерен јаз).

Бледожолта боја означува дека вкрстувањето на понудата и на побарувачката е речиси целосно и нема јаз. Зелените нијанси означуваат дефицитарен јаз, каде што побарувачката за работни места е поголема од понудата (интензивна зелена – драстичен јаз, бледозелена - умерен јаз).

Резултатите покажуваат дека кај високите вештини, драстичен јаз постои кај пет од девет занимања. Кај четири занимања јазот е позитивен и само кај едно занимање постои дефицитарен јаз. Кај занимањата со високо образование има потенцијална повисока квалификуваност за занимањето правни и општествени стручњаци од областа на културата и постои поголема понуда и недостиг од побарувачка за стручњаци за образование. Кај занимањата со високи вештини и со средно образование, позитивниот јаз е поради помала побарувачка. Кај три занимања, помошни стручњаци за наука и за инженеринг, техничари и асистенти во здравството и бизнис и административни стручни соработници, драстичниот позитивен јаз го снемјува и преминува во дефицитарни професии со зголемување на нивото на образование од средно во вишо. Што упатува на потенцијална пониска квалификација.

Кај занимањата со средни вештини, драстичен суфицитарен јаз на поголема понуда од побарувачка на работна сила има само кај едно од 11 занимања, пазарноориентирани стручни земјоделски работници. Веројатно, се работи за релативно ново занимање, за кое пазарот треба да генерира соодветна побарувачка. Со оглед на тоа дека земјоделскиот сектор во општина Свети Николе е високо развиен, овој јаз има привремен карактер. Кај седум занимања со средно образование има драстичен дефицитарен јаз, главно во: услужните занимања; градежници и сродни градежни

³ Анкетата е на примерок од 3.295 работодавци во приватниот сектор со седум и повеќе вработени, стратификувана по регион и по сектор на работодавец. Примерокот ги вклучува сите средни и големи работодавци, а другиот дел се избрани по случаен избор до постигнување на целта.

работници; ракувачи на машини и на постројки; и возачи на моторни возила, подвижни постројки. Ова упатува на недостиг од работна сила за овие занимања. Додека, кај занимањата преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања и прецизни механичари, изработувачи на ракотворби и печатари позитивниот јаз исчезнува кога се зголемува нивото на образование од основно на средно. Тоа упатува на пониска квалификација и дека е потребна доквалификација на лицата со основно образование.

Кај занимањата со ниски вештини карактеристично е што постои драстичен дефицитарен јаз за сите занимања со основно образование, главно општи работници и помошници во различни дејности, но истовремено постои драстичен суфицит на невработена работна сила кај лицата без занимање и кај лицата со гимназиско средно образование. Оттука, јазот во занимањата со ниски вештини би можел да се намали доколку лицата без занимање се квалификуваат до ниво на општ работник и соодветно да се вкрстат со потребите за тоа занимање.

Кај лицата со гимназиско образование, неопходно е да се преземат акции за доквалификација и / или преквалификација.

Генералниот заклучок е дека во општина Свети Николе пазарот на труд има недостиг од работна сила, главно за занимањата со средни вештини, недостиг од општи работници и пониска квалификуваност кај лицата со основно образование и без занимање. Ова во одредена мера може да се должи и на трендот на емиграција во земјата.

Табела 1: Јазови на пазарот на труд според занимање – образовен профил

Вештина	Шифра	Занимање/профил	Основно	Средно	Вишо	Високо
Висока вештина	21	Стручњаци за наука и за инженеринг				
	22	Стручњаци од областа на здравството				
	23	Стручњаци за образование				
	24	Стручњаци за бизнис и за администрација				
	25	Стручњаци за информатичка и за комуникациска технологија				
	26	Правни и општествени стручњаци и стручњаци од областа на културата				
	31	Помошни стручњаци за наука и за инженеринг				
	32	Техничари и асистенти во здравството				
	33	Бизнис и административни стручни соработници				
Средна вештина	43	Службеници во книговодство, финансии, статистика и евиденција на материјалите и во транспортот				
	51	Работници во персонални служби				
	52	Продавачи				
	54	Занимања за заштита на лица и на имот				
	61	Пазарноориентирани стручни земјоделски работници				
	71	Градежници и сродни градежни работници				
	72	Обработувачи на метали, машински монтери и сродни занимања				
	73	Прецизни механичари, изработувачи на ракотворби и печатари				
	74	Работници со електротехнологија				
	75	Преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања				
83	Возачи на моторни возила, подвижни постројки и бродски екипаж					
Ниска вештина	92	Општи работници во земјоделството, шумарството и во рибарството				
	93	Општи работници во рударството, градежништвото, производството и во транспортот				
	96	Општи работници, собирачи на смет и сродни занимања				
		Без занимање				
		Гимназија				

Извор: Агенција за Вработување на Република Северна Македонија, пресметка на авторот

Легенда:

- Значително суфицитарно
- Суфицитарно

- Соодветно вкрстување
- Дефицитарно
- Значително дефицитарно

Суфицитарен јаз (кога понудата е поголема од побарувачката) со високи вештини постои кај општествените и образовни занимања, што е резултат на општата образовна стратегија во изминатата деценија на национално ниво. Освен јазот од аспект на формално образование, квалитетот на образование и здобиените вештини се, исто така, значајни. Истражувањето на Светска банка (2020 година) идентификува дека обуките понудени од образовниот систем не соодветствуваат со потребите на компаниите. Во истата студија, идентификувано е дека учениците немаат и соодветни практични вештини на здобиената диплома⁴.

Образовното профилирање како фактор за надминување или засилување на јазот

Во општина Свети Николе има едно средно училиште и една високообразовна институција. Се очекува овие институции во следните две години да продуцираат 686 профилирани кадри на пазарот на труд. 75 проценти од вкупната понуда на образовни профили е во три

занимања: правни и општествени науки; техничари и асистенти во здравство; и лица со завршено гимназиско образование, кои се класификувани како без занимање.

Овие резултати упатуваат на тоа дека општина Свети Николе има умерено воспоставена образовна инфраструктура за продуцирање профилирана работна сила. Со цел да идентификуваме колку овие кадри се соодветни на пазарот на труд, во табела 2 го вклучуваме идентификуваниот јаз со очекуваните образовни профили за следните две години.

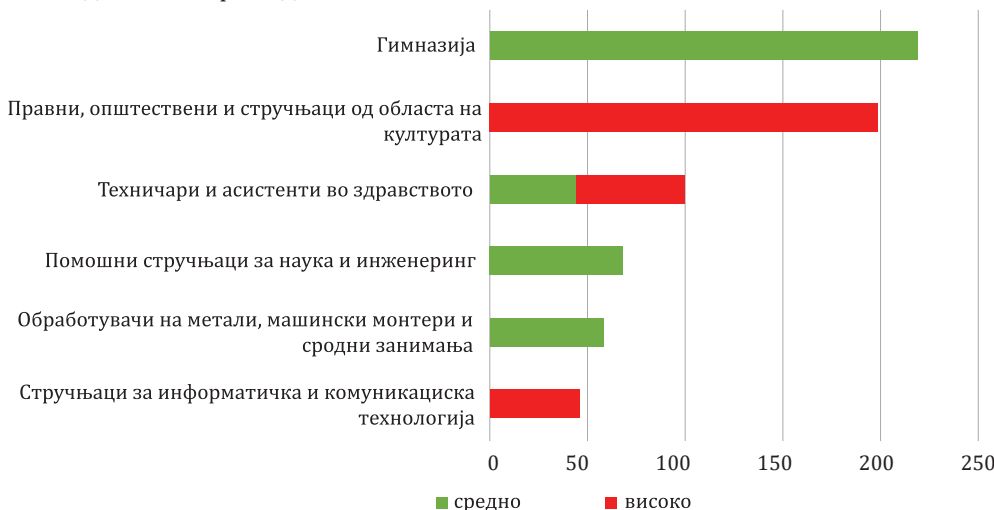
Резултатите покажуваат дека занимањата и профилите што ги нудат образовните институции во голема мера не го надминуваат јазот што постои на пазарот на труд. Дополнително, дел од продуцираните профили го продлабочуваат суфицитарниот јаз. Па така, кај продуцираните кадри со високи вештини од Меѓународен славјански универзитет „Гаврило Романович Державин“ - Свети Николе, се во занимања кај кои веќе има драстичен суфицитарен јаз. Кај занимањата со средни вештини и со средно образование, продуцираните кадри се

посоодветни. Продуцираните кадри за: техничар за моторни возила и автотехничар-мехатроничар во целост одговараат на потребите на пазарот на труд и ќе придонесат кон намалување на дефицитарниот јаз. Од друга страна, продуцираните занимања од земјоделско-ветеринарните насоки може дополнително да го продлабочат суфицитарниот јаз затоа што за тие занимања веќе има значајна понуда на невработени лица.

Со цел да се ублажи дефицитарниот јаз, СОУ „Кочо Рацин“ - Св. Николе да размисли за воведување нови насоки во дефицитарното занимање: преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања, и тоа во соработка со Акционерско друштво за производство на конфекциски производи „Мода“ од Свети Николе, кое веќе е вклучено во верификација на возрасни во занимањето шивач на лесна конфекција. Кај другите занимања со дефицитарен јаз да се ублажи јазот со преквалификација на лицата со завршено средно гимназиско образование, а во соработка со центрите за доквалификација и за преквалификација во соседните општини.

Во однос на профилирање со општо гимназиско образование, можностите на пазарот на труд ќе зависат само од тоа дали овие лица ќе се допрофилираат во дефицитарни или суфицитарни занимања, но останувањето само со општо гимназиско образование ги затвора перспективите на овие лица. На крај, центрите за доквалификација и за преквалификација од соседните општини во Вардарскиот регион може да ја засилат својата улога и активно да се вклучат во ублажување на јазот во дефицитарните занимања за општи работници со основно образование преку доквалификација и преквалификација на невработените лица без занимање.

Графикон 7: Понуда на профилирана работна сила од образовните институции во следните четири години

Извор: Образовни институции на територија на општина Ресен, прибрани од Општина Ресен и Министерство за Образование и Наука на Република Северна Македонија

⁴Светска банка (2020 година) [Наоѓање решенија за невработеноста на младите во Северна Македонија](#).

Бриф за политиките

Табела 2: Вкрстување на јазот и на понудата на профилирани кадри од образовните институции во следните две години

Вештина	Шифра	Занимање/образовен профил	Јаз на пазарот на труд				Кадар продуциран од образовните институции	
			Основно	Средно	Вишо	Високо	Средно	Високо
Висока вештина	21	Стручњаци за наука и за инженеринг						
	22	Стручњаци од областа на здравството						
	23	Стручњаци за образование						
	24	Стручњаци за бизнис и за администрација						
	25	Стручњаци за информатичка и за комуникациска технологија						45
	26	Правни и општествени стручњаци и стручњаци од областа на културата						199
	31	Помошни стручњаци за наука и за инженеринг					67	
	32	324 -Ветеринарни техничари и асистенти 325 - Инженери за безбедност и за здравје при работа						
	33	Бизнис и административни стручни соработници - Полициски инспектори и детективи					43	56
	35	Техничари за информатичка и за комуникациска технологија - Автомеханичари, мехатроничари						
Средна вештина	43	Службеници во книговодство, финансии, статистика и евиденција на материјалите и во транспортот						
	51	Работници во персонални служби						
	52	Продавачи						
	54	Занимања за заштита на лица и на имот						
	61	Пазарноориентирани стручни земјоделски работници						
	71	Градежници и сродни градежни работници						
	72	Обработувачи на метали, машински монтери и сродни занимања - Автомеханичари, мехатроничари				57		
	73	Прецизни механичари, изработувачи на ракотворби и печатари						
	74	Работници со електротехнологија						
	75	Преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања						
83	Возачи на моторни возила, подвижни постројки и бродски екипаж							
Ниска вештина	92	Општи работници во земјоделството, шумарството и во рибарството						
	93	Општи работници во рударството, градежништвото, производството и во транспортот						
	96	Општи работници, собирачи на смет и сродни занимања						
		Без занимање						
		Гимназија				219		

Извор: Агенција за вработување на Република Северна Македонија, Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија, податоци доставени од Општина Свети Николе, пресметка на авторот

Легенда:

■ Значително суфицитарно
■ Суфицитарно

■ Соодветно вкрстување
■ Дефицитарно
■ Значително дефицитарно

ЗАКЛУЧОК И ПРЕПОРАКИ

Дијагностиката на пазарот на труд на општина Свети Николе покажа дека најголем јаз образование – занимање постои кај лицата со основно образование. На секој побаран работник со основно образование за Вардарскиот регион, општина Свети Николе има 0,2 невработени лица, за средно и за вишо образование постои посоодветна распределба и соодносот е 0,83, а за високо соодносот е 1,3. Во одредена мера ова се должи и на тоа што учеството на општината во вкупниот регион според бројот на жители е релативно мало, само 12 проценти. Во општина Свети Николе доминира дефицитарен јаз што укажува на недостиг од квалификувана работна сила, особено изразен за занимањата со ниски и со средни вештини. Кај лицата со високи вештини, суфицитарен јаз со драстично поголема понуда од побарувачка постои кај занимањето правни и општествени стручњаци и стручњаци од областа на културата. Образовните институции во општина Свети Николе имаат умерен потенцијал да го препознаат јазот кај дефицитарните занимања. Истовремено, потребна е внимателност во натамошното продуцирање кадри што го продлабочуваат суфицитарниот јаз. Потребен е поголем напор за надминување на проблемот со недостиг од работна сила, кој потенцијално може да се ублажи преку преквалификација на невработените лица со гимназија, доквалификација на невработените лица без квалификација и со активирање на пасивните баратели на работа.

ПРЕПОРАКИ

Препораки за надминување на проблемот со недостиг од квалификувана работна сила за Центарот за вработување и за АВРСМ

Да се дизајнираат **обуки за доквалификација** и за **преквалификација** во рамки на активните мерки за вработување за невработените активни баратели на работа во општина Свети Николе, и тоа:

- Квалификација на лицата без занимање и со основно образование во општи работници. Центрите за доквалификација од соседните општини во Вардарскиот регион, во соработка со АВРСМ, да дизајнираат и испорачаат курсеви и модули за лицата без занимање да добијат квалификација соодветна за занимања со вештини од ниво 1
- Центрите за доквалификација и за преквалификација од Вардарскиот регион да продуцираат профили од занимањето со најголема побарувачка: продавач, бравар, заварувач
- До/преквалификација на лицата со завршено општо гимназиско образование во некои од дефицитарните занимања со средно образование (на пример, возачи на моторни возила, подвижни постројки и бродски екипаж, службеници за услужни дејности, работници во персонални служби, занимања за заштита на лица и на имот и слично)

Да се дизајнира **процес на издавање сертификат за неформално здобиените вештини**, во соработка со АВРСМ и со центрите за доквалификација и за преквалификација во регионот.

Зголемување на понудата на работна сила преку активација на работоспособните пасивни баратели на работа. Центарот за вработување да спроведе кампања за активирање на пасивните баратели за работа и за идентификување на причините за пасивизацијата. Да се зацврстат механизмите што ќе оневозможат манипулација на системот и доследна примена на законот за прекинување на минималната гарантирана помош во случај на одбивање понудена работа.

За образовните институции и МОН

- На краток рок да се надмине јазот со дефицитарни занимања преку:
 - о Образовните институции што имаат воспоставени програми во дефицитарни занимања да ја зголемат атрактивноста преку стипендии и кампањи и преку квотите за продуцирање повеќе кадар. На пример, дефицитарниот јаз кај обработувачи на метали, машински монтери и сродни занимања може да се ублажи со продуцирање кадар од СОУ „Кочо Рацин“ - Св. Николе. Исто така, да се размисли за воведување нови насоки во дефицитарното занимање: преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања, и тоа во соработка со Акционерско друштво за производство на конфекциски производи „Мода“ од Свети Николе, кое веќе е вклучено во верификација на возрасни во занимањето шивач на лесна конфекција

- о Центрите за квалификација и за преквалификација од Вардарскиот регион во соработка со АВРСМ и со

Центарот за вработување да се стимулираат да го интензивираат своето дејствување

о Стручното средно училишта да ја подобри соработката со приватниот сектор. Соработката може да се поттикне преку:

- Редовна практика за учениците од средното стручно училиште во соодветни компании

- Пилот-проект за дефицитарни занимања

• На среден рок, неопходно е да се направи реосмислување на програмите / насоките и на вештините што ги создава здобиената диплома:

о Програмите и насоките на образовните институции да се дизајнираат во согласност со потребните занимања на пазарот на труд во општина Свети Николе

о Курикулумите да ги одразуваат бараните вештини на 21 век (на пр., вештини поврзани со СТЕМ-науките, аналитички вештини, критичко размислување и сл.)

о Советување за кариера и насочување на младите во изборот на занимање базирано на потребите на пазарот на труд

За бизнис секторот

• Да се интензивира соработката со средното стручно училишта „Кочо Рацин“

• При барање општи работници да се прошират огласите со можност да аплицираат и лица без занимање

• Да се подобри квалитетот на работното место и квалитетот на практичната настава за учениците и за студентите во рамки на компаниите

• Во соработка со АВРСМ, да се овозможи обука на работно место за општите работници што се без занимање, до нивна минимална квалификација

• Да се стимулираат услови за работа за родители преку организиран транспорт до оддалечените и рурални места, можности за флексибилно работно време и за работа од дома

За Општина Свети Николе, регионалните комори, средните училишта

• Да се засили свеста кај младите за тоа кои образовни профили недостигаат, а кои образовни профили се вишок со цел при изборот на поле на образование младите лица да донесуваат одлуки според информациите што ги имаат

• Да ги интензивира инвестициите во градинки и во домови за стари лица, со што ќе се овозможи активација на пасивните невработени лица на пазарот на труд, кои поради грижа за децата и за постарите лица не се активни

За Државниот завод за статистика

• Да собира и да објавува статистика на пазарот на труд на ниво на општина (стапка на вработеност, невработеност и активност)

Finance Think е Институт за економски истражувања и политики.

Нашата Визија

Да поттикнеме економско размислување за подобра благосостојба утре.

Нашата Мисија

Да го подобриме влијанието на економските и социјалните трендови и политики врз граѓаните во Северна Македонија и регионот на Западниот Балкан, преку економски истражувања, застапување базирано на докази и водено од податоци, и поттикнување критичка дебата за економските процеси.

Истражувањето на Finance Think им помага на носителите на политиките, застапниците на политиките, креаторите на мислење, економските новинари и јавноста да ги разберат прашањата кои влијаат врз обичните граѓани.

Ул. Фредерик Шопен 1/2,
1000 Скопје
+389 2 6156 168,
www.financethink.mk,
info@financethink.mk

International
Labour
Organization

Овој бриф за политиките е подготвен како поддршка на Локалниот економско-социјален совет Свети Николе, во рамки на проектот на Меѓународната организација на трудот, Зајакнување на социјалниот дијалог, финансиран од Европската Унија. Резултатите се претходно прегледани и одобрени од локалните економско-социјални совети. Содржината е единствена одговорност на авторите и не ги одразува ставовите на Европската Унија.